

Mòbils, càmeres i drons, «armes» dels ciutadans per cuidar els boscos

El projecte de ciència ciutadana Alerta Forestal fa una crida a controlar la processionària i l'eruga del boix per predir-ne l'evolució

El projecte Alerta Forestal permet controlar plagues com la processionària | CREAF

Catalunya és un país forestal. I malgrat que majoritàriament els boscos són propietat privada -més d'un 70%- el seu futur és cosa de tots. En aquest context va néixer el projecte Alerta Forestal, una plataforma de ciència ciutadana impulsada pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) amb el suport de l'Obra Social "La Caixa".

[nointext]

Alerta Forestal pretén crear una comunitat que cuidi dels boscos del país, segons explica Verónica Couto, responsable de comunicació d'un projecte iniciat el novembre del 2017. Les "armes" dels ciutadans per protegir les forests catalans són en aquest cas el mòbil, les càmeres digitals i els drons.

Inicialment, el CREAF va fer una crida a controlar quatre alertes: sequera, nevades, ventades i la processionària, l'autèntica "estrella" del projecte. Tanmateix, i a petició popular, s'hi ha acabat afegint l'eruga del boix, ja que els avisos dels mateixos col·laboradors han permès constatar la magnitud de la tragèdia als boscos de la Catalunya interior. "Teníem constància de la seva presència. Però no ens podíem imaginar l'abast que tindria enguany", explica Couto.

Com contribuir a Alerta Forestal?

Un projecte per monitoritzar l'estat dels boscos catalans obligaria a tenir centenars d'investigadors recollint dades. Aquesta opció, econòmicament i logísticament, és impossible i, per

aquest motiu, el CREAf va apostar per la ciència ciutadana. De fet, aquest centre de recerca ubicat a la Universitat Autònoma de Barcelona ja té experiència amb altres projectes com el Mosquito Alert -sobre l'expansió del mosquit tigre- i el LliquenCity -anàlisi de la qualitat de l'aire en ciutats a partir de la presència d'espècies de líquens-. "Confiem molt en aquest tipus d'iniciatives", assenyala Couto.

En el cas d'Alerta Forestal el funcionament és senzill. Només cal tenir un *smartphone* i activar-ne el GPS. S'ha de fer la fotografia del bosc afectat -es recomana una certa distància per poder-lo veure tot- i pujar la foto a través de la web-app del projecte (cal dir el tipus d'alerta, fer una valoració qualitativa de l'afectació i afegir-hi un comentari si s'escau). Finalment, es pot compartir a les xarxes socials.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=MFxNp4RHatI>

Una alternativa per a qui no tingui un telèfon intel·ligent -o es quedi sense bateria- és fer el mateix amb una càmera digital i, posteriorment, pujar la foto a través del PC o una tauleta. Tanmateix, l'altre gran sistema és el dron. I és que Alerta Forestal ha fet una crida als dronaires, sobretot els que tinguin relació amb el sector, per contribuir a vigilar per aire els boscos del país.

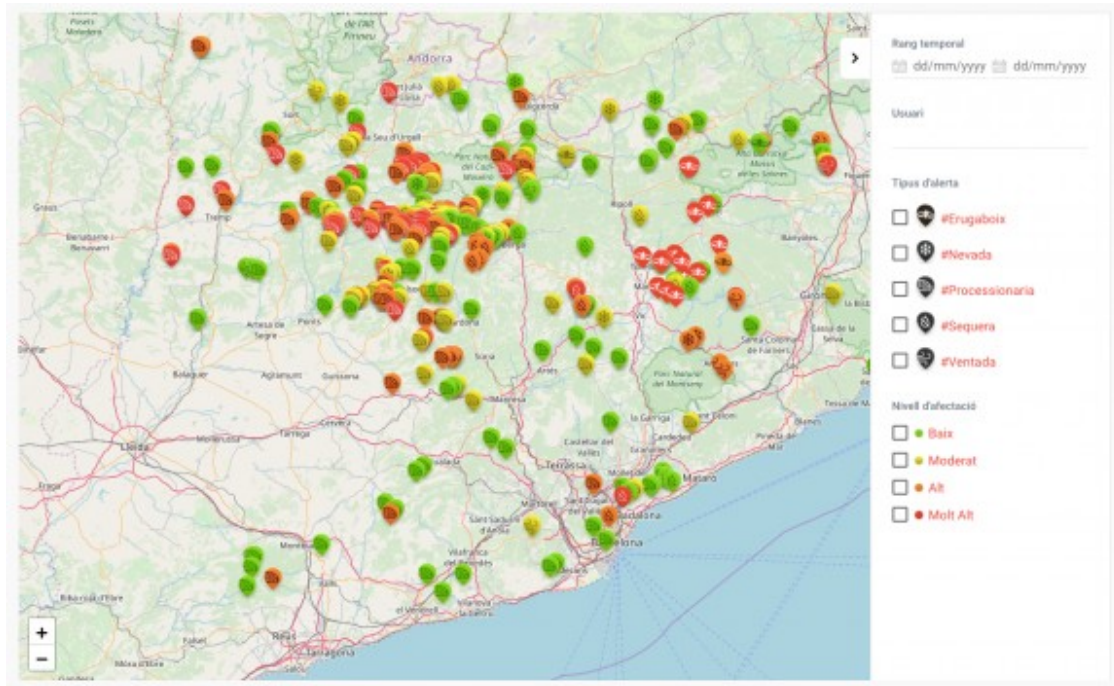
Si la col·laboració ciutadana és clau per controlar una gran extensió del territori -com mostra l'avís de l'expansió de l'eruga del boix-, l'ús dels drons multiplica la utilitat de les dades aportades, ja que permet captar l'abast real de l'afectació. A més, alguns dronaires fan un pas més i se'ls forma per acabar creant representacions 3-D dels boscos, claus per elaborar models predictius sobre l'evolució de fenòmens com la processonària.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=eJWgkrgSNYI>

Malgrat que hi ha moltes més aportacions per part de ciutadans amb els seus telèfons mòbils -només de processonària se n'han rebut 400 aquest darrer any-, poc a poc es va creant una xarxa de dronaires que ajuden el projecte. Per motivar-los, es va organitzar el concurs Treemotion amb el lema "Vola, captura un bosc i guanya un dron!", que va comptar amb una seixantena de participants.

De la sensibilització a la recerca

Alerta Forestal té un primer objectiu de sensibilització ciutadana. I és que els voluntaris que hi participen esdevenen autèntics guardes dels boscos forestals. A més, es crea una xarxa aprofitant entitats i institucions que habitualment treballen sobre el territori com l'Institut Català d'Ornitologia, els excursionistes de la FEEC, la Xarxa de Custòdia del Territori, i de forestals com el Centre de la Propietat, el Consorci Forestal i ELFOCAT, entre altres. Tot plegat, es visualitza en mapes interactius que permeten fer consultes per territoris o per alertes.

Mapa d'alertes del projecte Alerta Forestal. Foto: CREAM

Tanmateix, l'objectiu últim del CREAM és la recerca. En aquest sentit encara són necessàries moltes més dades i més temps, però les aportacions han d'acabar servint per predir l'evolució dels boscos catalans en un moment on són especialment sensibles a causa del canvi global.

[despiece]Què és la processonària?

La processonària és una papallona (*Thaumetopoea pityocampa*) que s'instal·la sobre els pins en la seva fase d'eruga, per menjar-se'n les fulles i completar els seus cinc estadis larvaris. Sobre els pins hi romanen des de finals d'estiu fins a finals d'hivern, refugiades durant les nits fredes en les característiques bosses sedoses que elles mateixes fabriquen. Aquesta mateixa setmana començarà la nova campanya de control per part d'Alerta Forestal.

Bosc afectat per processionària. Foto: CREA

Què és l'eruga del boix?

L'eruga del boix (*Cydalima perspectalis*) és una espècie d'arna de la família dels cràmbids. És nativa de l'Àsia oriental (Japó, Xina, Taiwan, Corea, l'extrem orient rus i Índia) i és una espècie invasora a Europa. Va ser registrada per primera vegada el 2006 al vell continent a Alemanya, i posteriorment s'ha estès. El 2014 es va detectar una primera infestació a Catalunya, a Besalú. De fet, la Garrotxa i Osona són les comarques més afectades.

Un arbre afectat per l'eruga del boix Foto: CREA

[/despiece]